

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atressats 20 céntims

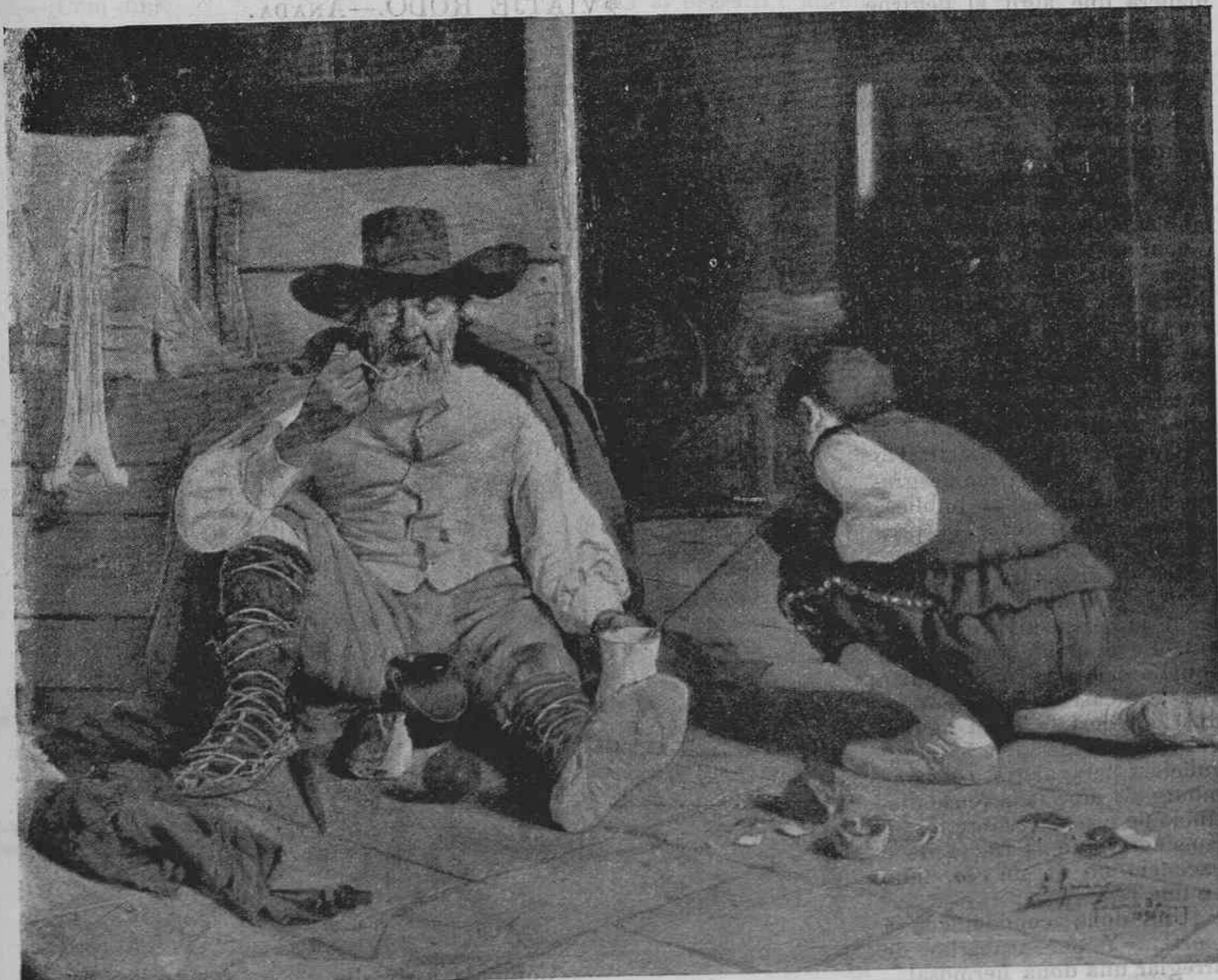
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

«EL LAZARILLO DE TORMES» (per J. SÁNCHEZ GERONA.)

L' hora de la pitansa.

CRONICA

Permétjme que aquesta senmana prescindexi de Barcelona per escriure la crónica de costum.

L' exemple de 'n Pepet Feliu y Codina corrent per las provincias mes típicas d' Espanya en busca de assumptos pels seus aplaudits dramas es prou tentador pera decidirme á seguir las sevas petjadas. ¿Qué hi perdré en probarho?

A Murcia va anar l' any passat l' autor de *La Dolors* y *Miel de la Alcárria*, tenint la fortuna de trobarhi á l' apasionada *María del Cármen*, la *huertana* de ulls negres y cor ardent colocada entre dos volcans en plena erupció que de tant que l' estiman voldrían sepultarla baix las sevas lavas. Felís se considerará l' bárbaro que ho logri. Mes al últim la passió dels dos rivals se torna ternura; lo foch dels cràters rabiosos se transforma en aygua de llágrimas.

¡Cosas de Murcia! Particularitats de aquella terra que 'ls alarbs covaren per espay de sigles enters deixanthi la seva xardor africana ab la seguretat de que may mes havia de refredarse, puig bull ab la sanch dels seus fills y 's manté ab l' escalf de un sol abruidor, inflammat y lasciú, com si ell mateix se dalís desde l' etérea volta, contemplant lo planter temptador de las bellas femeninas que s' enmirallan en las ayguas del Segura.

Ja veuen com per ser aquesta la primera vegada que parlo de la terra murciana, me las sé compondre de manera que algú al llegirne dirá tal vegada:

— Uff ¡quína calor!... Porteu-me un vano!

Vénten-se, sí: tenen rahó per ferho; sobre tot si 's dignan acompanyarme per la ciutat que 's troba vivament afectada. S' han tancat las portas de moltas botigas, s' ha suspés la funció del teatro, y fins los senyors del Ajuntament, fentse intérpretes de l' emoció dels seus conciudadans (á Murcia encare hi ha regidors que 's fan intérpretes dels seus conciudadans) han acordat no celebrar sessió en senyal de dol.

¿Qué passa á Murcia? ¿Ha ocorregut alguna gran desgracia, alguna calamitat pública, alguna catástrofe? ¿Ha pres mal algún torero?

Res de aixó. La causa del trastorn popular es senzillament la perspectiva del patíbul. Feya molts anys qu' en aquella població no s' havia alsat; ja casi se 'n havia perdut lo recort, y l' sol anunci del tétrich espectacle ha sigut suficient pera alarmar y comoure als murciáns sense distinció de classes, sobre tot al considerar que 's tracta de l' execució no de un *reo*, sino de una *rea*.

¡Una dona condemnada á mort!... Y per acabarho de arreglar una dona hermosa!...

A veure: ¿quí no 's comou? ¿Quí deixarà de fer tots los esforços imaginables pera demanar l' indult, lo perdó, ó á lo menos la commutació de la terrible pena per la immediata, á fi de evitar que 's destrueixi en un instant aquell detxat d' hermosura?

* *

Veritat es que la infelís va cometre un crim horrible; pero passional. ¡Las passións son tan ardents, tan avassalladoras en aquella terra assoleyada!...

Era casada: estava unida ab un home ab llas indisoluble, y l' séu cor palpitava per un altre.... Sent aixís podia fugir del marit—¡son tantas las que ho fan!—y anarse'n ab l' amant, qual possessió ambicionava. Pero aixó era vulgar y si l' marit s' ho hagués prés ab resignació, fins resultava cómic, sainetesch y propi per una pessa del género xich.

No: avants que tot el drama, y si pot ser lo melodrama, millor mil voltas.

La Pepeta—que aixís s' anomenava—rompé l' nus gordiá, no ab la pistola, ni ab lo punyal, ni sisquera ab las tisoras: el va rompre ab lo veneno. Va ser joch de pocas taulas. Una bona dossis de un tóxic molt actiu, va deixarla viuda, y en disposició de contraure segonas nupcias ab son adorat torment.

Mes pera la completa realisació del seu plan havia de trobar un petit obstacle: l' intervenció de la justicia qu' en tot se fica; la realisació de una autopsia, la sustanciación de una causa, la reunió del Jurat, y la consegüent sentència de mort.

Veritat es qu' ella protestá sempre de la seva innocencia; pero 'ls indicis eran massa vehements, y

VIATJE RODÓ.—ANADA.

Contents y aixerits,
rihent y cantant.

'ls dotze senyors encarregats de apreciar las circumstancies del delict en representació de la societat ofesa, no 's donaren per convenuts y pronunciaren veredict de culpabilitat.

Y ara díguinme ¿cóm se comprén que 'l públich tan irritat en un principi, acabés per mostrarse tan comogut en quan s' aproximá l' hora tremenda de la expiació?

L' autor de *María del Carmen* pot enorgullirse de haver comprés admirablement lo cor de la gent murciana, al transformarse en ternuras y abressadas las frenéticas rivalitats de 'n Javier y en Pencho, en presencia del espectacle de la mort.

Davant de la mort tot s' olvida... tot se perdona! Per aixó la ciutat de Murcia en massa demaná ab tanta vehemencia y apelant á tots los medis l' indult de la parricida envenenadora!

* *

Jo m' imagino á n' en Cánovas rebent aquella *pluja* de telegramas... com si sentís *ploure*, refugiat sota 'l parayguas de una olímpica indiferencia.

—Encare que tot Murcia cridi y 's desesperi, no soch á casa per ningú—havía dit al seu secretari.—Tots los telegramas que s' rebin ¡á la panera!

Pero á pesar de un' ordre tan terminant donada per un home tan tivat com D. Anton, lo secretari hagué de rompre la consigna, presentantse al seu principal ab un despaig á la má:

—D. Anton: un cas inaudit... ¿Quí diría que demana l' indult de la envenenadora murciana?...

—¿Que sé jo! ¿El bisbe?

—El butxí.

—¿Cóm diu?

—El butxí!

D. Anton va calarse 'ls lentes, y va passar la vis-

ta sobre 'l telegrama del executor de la justicia humana. La demanda de indult estava concebuda en termes eloqüents y exhuberants d' emoció.

Es realment lo primer cas de un butxí sensible. ¡A quín temps hem arribat que hasta 'ls gats se comouhen en presencia de la rateta que cau á las sevas urpias!...

D. Anton va formalisarse.—Ara veurán—va dir—com encare conservo las energías de la meva joventut. Envihi un telegrama al president de l' Audiencia de Murcia, ordenantli que immediatament de realisada l' execució, destitueixi al butxí. Butxíns tan ploramicas no 'm serveixen!

* *

¿Qué havia succehit que pogués determinar al Nicomedes valenciá á donar aquell pas tan inusitat?

¡Misteris del cor!

Ja havém dit que la *rea* era hermosíssima, y mes hermosa que may havia de apareixer posada en capella y ab los ulls inundats de llágrimas.

Véurela 'l butxí, sentirse fundament comogut, y enamorarse'n com un beneyt va ser tot hú.

Aixís á lo menos ho contan, creant una situació dramática de primera forsa. Ni 'ls poetas romántichs mes exaltats havían imaginat may la passió de un butxí que s' enamora de la seva víctima, s' interessa pel seu indult, y no podentlo lograr, sucumbeix fatalment á sos debers professionals, que representan lo pa de la seva familia.

¡Quántas emocións no havían de combatre 'l cor de aquell infelís, al efectuar los preparatius de l' execució!... ¡Ab quína ma mes tremolosa no vestirà l' hropa infamant al cos de la seva enamorada!... Y al passarli l' argolla al coll, á aquell coll alabastrí qu' ell hauría volgut voltar de un collaret de perlas ¡quína comoció!... Y al apretar la palanca... ¡Oh!

Al apretar la palanca, los crits del mónstruo de milers de caps extés al peu del cadafalch, bramuls de ira prenyats de insolencias y acompanyats de una pluja de pedradas, varen tornar-lo á la realitat, á la prosa de la vida miserable.

Y la destitució ordenada pel govern y comunicada punt en blanch després de l' execució per lo President de l' Audiencia, 'l deixá mes mort, mes fret que á la seva víctima.

—¡Ay amor, cóm m' has posat!... —podrá dir l' ex-butxí, al trobarse, després de tanta lluyta, sense la dona que adorava y sense empleo.

Pero jo li donaré un bon consell, per mitigar en lo possible l' enuig olímpich de D. Anton.

Dirigeixili una exposició reverent demanant que 'l reintegri en l' exercici de sas funcions; píntili lo molt que ha sufert; la victoria que ha alcansat dominant los impulsos del seu cor y matant al objecte del seu carinyo... y no s' olvidi sobre tot de recordarli que fins l' han apedregat.

«V. E.—díguili—sab lo qu' es aixó. A V. E. van apedregarlo á Zargossa: á mí m' han apedregat á Murcia. ¿Es possible que no tingui compassió de mí?»

P. DEL O.

Baldats y ferits,
sufrint y plorant.

—:—

MONTANYESA

Castells de núvols, torras sens formas
negras y grises, per l'espai corran;
ara s'atrapan, ara s'confonen,
ja s'embesteixen, ja s'apilotan,
s'estiraganyan, com serps s'enroscan,
creixen, caminan, passen y tornan.

El pagés, deixa la llar fumosa
y al camp fa via, closa la boca,
trista la cara, la ullada torva.
Mira sas vinyas, mira sas hortas,
la vista aixeca y al cel implora,
pro ja comensan á caure gotas.

Llavors, tot d'una, l'home recorda
que te una imatge qu' en la parroquia
fou benehida y es protectora
de camps y vinyas, llevors y socas;
y la cullita veyent per portas
torna á sa casa parlant á solas.

Jura y renega d'ira 'l bon home
maleheix la imatge, renya á la dona
perque li crema llum á tot' hora.
Ja las campanas á bon temps tocan.
El pajés calla y 's treu la gorra,
depressa 's senya y un prech mormola.

A. LLIMONER.

LA CARTERA PERDUDA

—¿Vol veure á quina altura estém, respecte á moralitat?—va dirme 'l senyor Coll, al final d'una polèmica en la que jo sostenia que al mon hi ha mes gent honrada de lo que sembla:—Vingui ab mí á l'administració del diari, miri tot lo que jo faig, escolti, calli, y demá sigui aquí á primera hora.—

Sense sapiguer á punt fixo qu'era lo que 'l bon senyor se proposava, vaig acompanyarlo á las oficinas del *Mensajero general*, ahont l'home ordená la inserció del següent anunci:

«Ayer, en el llano de la Boquería se encontró una cartera que contenía una importante cantidad en billetes y algunos documentos. Dando más señas, se entregará al verdadero dueño en la calle tal, número tantos.»

—¿Una cartera ha trobat?—vaig preguntarli ab el natural interés que aquestas cosas inspiran.

—Sí senyor; demá l'espero á casa, porque desitjo que conegui l'amo. No falti.—

No vaig faltarhi. A las vuyt ja hi era, temerós de que 'l qui havia perdut la cartera matinejés mes que jo y 'm vejés privat del espectacle que las paraulas del senyor Coll em prometian.

Als pochs minuts trucaren á la porta.

—Ja hi som—digué ell en veu baixa:—Ja té l'amo de la cartera aquí.

Entrá efectivament un subjecte, que deixant de banda 'ls preámbuls, preguntá ab molta ansietat:

—¿No es vosté que ha trobat una cartera?... Veyám ¿vol fé 'l favor d'ensenyármela per sapiguer ab seguretat si es la que hi perdut?

Lo senyor Coll dissimulá una rialleta que pugnava per escórrerseli pels llabis, y desviant una mica la contestació,

—¿Cóm es aquesta cartera?—va preguntarli.

—¿Cóm es?—respongué l'altre, lo mateix que si fes temps pera estudiar la resposta:—es una cartera de tamanyo regular... ni gran ni petita, una mica gastada pel us....

—¿Quina cantitat hi duya á dintre?

A punt fixo no ho sé.... Uns quants bitllets.... No sé si n'havia dos, ó quatre, ó sis, ó....

—Donchs procuri sapiguerho, y llavors torni.

—¿Pero per qué?

—Perque jo no puch entregar aixís com aixís y en virtud d'unas noticias tan vagas, una cartera trobada al mitj de la vía pública.

—¿No li dich que forsosament ha de ser la meva?

—¿No li dich que indispensablement m'ha de dar mes senyas de las que 'm dona?

Fou impossible tréurel d'aquí. Lo senyor Coll s'empenyá en conservar la prenda trobada y la víctima se'n hagué d'anar sense haver lograt lo seu propósit.

Quan ell sortia, entrá un altre subjecte.

—¿Es aquí que diu que han trobat una cartera?

—Sí senyor.

—Es meva. Passava pel Plá de la Boquería, y segurament me degué caure al comprar una capsa de mistos.

—¿De quín color es?

—Negra—respongué l'home ab molt aplom.

—Donchs aquesta es clara.... No pot ser la que jo vaig trobar.

—¡Oh!...—feu l'altre, una mica contrariat:—hi dit negra, sense meditarho gens, porque ara 'm balla pel cap que sí qu'es de color blanquinós....

—Pues fins que ho sábiga de cert, veig una mica difícil el que jo li torni la cartera. Se tracta d'una cantitat massa important, pera proceder ab aquesta lleugeresa.—

Insistí l'altre, replicá 'l senyor Coll, y aixís va quedar l'assumpto, ab no poch desconsol del qui afirmava que la cartera era d'ell.

Prompte 's presentá un altre visitant ab la mateixa pretensió.

—Hi llegit al diari que vosté ha trobat una cartera.

—Sí senyor. ¿Qu' es de vosté?

—Bé m'ho penso. La vaig perdre pel punt que vosté diu, y conté una important cantitat de bitllets de banch.

—¿Que son bitllets grossos, ó petits ó cóm?

—Crech que n'hi ha de totas classes.... A punt fixo no puch dirho.

—¿No? Pues ho sento per vosté....

—¿Y aixó? ¿Que creu que soch capás de venir á reclamar una cosa que no es meva?

—¡No senyor, borrarango! Pero jo soch molt capás de no tornar una cartera quals senyas no se 'm donan ab tota la precisió que sería de desitjar.

—¡Pero, home!... ¿No li dich que?....

No 's cansi—va fer el senyor Coll, interrompent-lo:—cap motiu tinch per duptar de la seva honradés; pero tocant á aquest punt, no puch proceder d'altra manera.—

Desaparegué 'l pobre reclamant y darrera d'ell continuá la professó de personas que havian tingut la desgracia de perdre la cartera 'l día anterior.

Tots ajustavan las sevas senyas á las pocas que donava l'anunci del senyor Coll. Lo color y 'l tamanyo no podían especificarlos gayre, porque quan un pert el seu—deyan ab verdader desespero—pert el seny. Lo que sí podían assegurar es que contenia bastants bitllets, que també hi havia algun document d'interés particular y qu'ells havian l'perduda passant pel Plá de la Boquería.

Lo senyor Coll, que á cada nova visita 'm feya l'ullet d'una manera extranya, procurá despatxarlos á tots, aconsellantlos que fessin memoria y que no tornessin sense recordar mes detalls.

—¿Ho veu?—va dirme al fi, quan l'últim visitant va haver passat la porta:—¿ho veu lo qu'es la humanitat? Onze personas que venen á reclamar una cosa que no han perdut... y que ni siquiera existeix.

MESTRES MUSICHS

—No?
 —No senyor; no existeix, per la senzillera, rahó... de que jo no hi trobat cap cartera, ni he passat pel Plá de la Boqueria, ni hi ha una paraula de veritat en el meu anunci.—

Y com si l'home necessités condensar en una frase totes las reflexions que l'experiment realisat li suggeria, exclamá en un tó entre cómic y sentenciós:

—Si s' pert una cartera y 's posa al diari, no surt ningú que l' haja trobada. Si no se 'n troba cap y s' anuncia, apareixen cent personas que l' han perduda. ¡Aquesta es la moral que avuy día s' acostuma á usar!....

A. MARCH.

DESENGANY

Una hermosa vehineta
 cada día en son balcó
 hi penjava rica gavia
 hont hi havia un rossinyol;
 si n' hi feya al aucellet
 de posturas y petons;
 si n' hi deya de cosetas
 dolsas com mel y mató,
 tant, que vaig arribá á creurem
 francament, (¿y per qué no?)
 que tot alló sols ho feya
 per mí y no pel rossinyol....

Més ¡oh Deu! quin desengany
 he tingut per ma dissort
 tan amargant!.... Aquells mimos
 qu' ella feya ab dols amor
 ay! no 'ls feya pas per mí
 ¡cal!.... ¡ni 'ls mils!.... qué!.... ¡ni 'ls milions!!....

Fará cosa d' uns vint días
 que li fugí, no se com,
 de la gavia, aquell aucell,
 aquell aucell tan ditxós;
 per ma pena jo vaig veure

com, piuant, aixecá 'l vol,
 veyent fugir junt ab ell
 mas venturas é ilusions!....

Y es ben cert desde 'quell día,
 per mí un día luctuós,
 á l' hermosa vehineta
 no l' he vista en son balcó
 ni may més ja conto véureli
 perque igual que 'l rossinyol
 no fa molt va tocar pipa
 ¿sabéu ab qui?... ab un fullós

AGUILETA.

PERRERÍAS

No cal que fassin ni que busquin, que Ajuntament tan aixerit com el que tenim ara, no 'l trobarán en cap mes part del mon.

Ell no 's cuyda de res mes que de fer conversions y empréstits.

Ell té 'ls carrers mal escombrats.

Ell permet tota classe d' infraccions y atropellos.

Pero en cambi, quan s' hi posa, té unas ideas tan magníficas, que un hom se veu obligat á perdonar tots els pecats dels nostres regidors y á confessar paladinament en veu alta:

L' un abandona la vara y l' altre pren el bastó:

sols falta que vejém ara quin dels dos ho fa milló.

—Vaja, aquests xicots son uns trunfos!

Figúrinse que ara 's proposan nada menos que instalar en los Jardíns del Parch... ¿qué dirán?... ¿Una estufa per escalfarnos quan vingui l'hivern? ¿Una biblioteca composta de totes las obras que s'han escrit sobre la decencia, la urbanitat y l'administració honrada?

No senyors: l'Ajuntament, que sempre barri-na quína 'n farà per distreurens y complaurens, ha determinat establir en el Parch una Exposició permanent y mercat... de gossos.

A la quènta li ha anat tan bé ab lo mercat de bestiar, que vol mirar si ab la rassa canina obté resultats parecuts.

Diu que 'l plan está ja completament llest y á punt de portarse á la práctica.

En una gran série de gabias ben monas y elegants, ab aygua, gas y cuyna económic, hi haurá aposentats els gossos, classificats d'una manera concien-suda.

Aquí 'ls gossos de gran tamany, qu' en cas de necessitat rodan un bójit y tiran un carro.

Allá 'ls animals de mida regular, pera las fami-lias poch numerosas.

Més enllá 'ls gossos d'ayguas.

A la dreta, aquestas bestioletas que 's portan á bras y 's poden ficar guapament á la butxaca y al portamonedas.

A l'esquerra 'ls gossos que ja tenen mon y ab els quals el carretó no hi pot res.

Totas las castas, tots els ordres, tots els *istils* hi estarán representats; desde 'l gosset que forma part de la indumentaria d'una dama, hasta 'l pobre *Quisso* que roda per aquests carrers, sense familia, ni *hogar*, ni documentació.

Pero 'l gran atractiu de l'Exposició canina será la venda diaria d'animals.

No está resolt encare si del despaig se 'n encarregará la mateixa comissió del Ajuntament, ó si 's nombrará un delegat ab un bon sou y las pantorri-llas guardadas ab polaynas de ferro.

Per rahó d'economías—y hasta podría dir per motius purament cómichs—hi ha qui proposa que 'ls encarregats de vendre 'ls gossos siguin uns quants municipals en traje de gala.

Es tal vegada lo més acertat, porque sisquiera

per sentirlos á n'ells, la gent hi aniria en professó feta.

—«¿Quién compra este gos? Tiene un pich negro en el morro y la cola en forma de regadera... Se da por tres pelas y media.»

¿Volen rés més divertit que aixó?

Lo que l'Ajuntament ha de procurar quan sigui hora, es que cap gos de la colecció 's permeti la lli- bertat de lladran.

Perque en aquest cas la gent pensaria:

—¡Hola! ¿Lladran? Pues quan els gossos lladran... alguna cosa senten.

MATÍAS BONAFÉ.

||o||

AMARGANTAS

I

M'han dit moltes vegadas, (y ho vull creure;) personas que no 's poden enganyar porque tenen del mon, molta experiencia, que quan toquem la ditxa, se 'ns desfá. Per 'xó, poguent tocarte, jo no 't toco; per 'xó 't voldria lluny del meu costat... Mes, ¡ay! que si te 'n vas, de pena 'm moro... y si 't quedas... ¡la pena 'm matará!

II

Tot resta en silenci.

Darrera la reixa, cuberta de flors, y entre ciris está una donzella, las mans sobre 'l pit, la cara de cera;

y 'ls llabis com fullas de rosa que 'l vent las asseca.

Tothom diu qu' es morta, més jo no ho vull creure; que ahí, va jurar m' estimava, y que dorm me sembla.

¡Aixeca't ma vida!

¡Amor meu, desperta!

.....

¡Felís qui d'aquest mon s'allunya, y pobre 'l que 's queda!

VÍCTIMAS DEL PELOTARISME

A pesar de no haver apostat per cap tanto, se 'n enduhen alguns de ben bons.

III

La lluna, moltes nits veig entre núvols,
com dona vergonyosa que s' amaga;
y sa cara esblaymada, talment sembla
que va escampant pe 'l mon un doll de llágrimas.

¡Quants cops aquesta lluna magestuosa
banyant de llum, l' inmensa volta blava,
m' ha sorprés á deshoras de la nit,
l lensant per tú las queixas més amargas!

LLUIS G. SALVADOR.

LLIBRES

AMÉRICA.—*Historia de su colonización, dominación é independencia*—Tomo IV.—Aquesta obra notable comensada pel malaguanyat Coroleu, que havia de veure son treball interromput per la mort, ha tingut digne acabament gracias al amor al estudi y á la llarga experiencia del incansable escriptor *D. Manuel Aranda y Sanjuan*. Aixis queda completat un llibre que vé á fer justicia á Espanya pels perseverants esforços que dedicá á la colonisació y civilisació del inmens continent americá. Molts errors que s' havian comés quedan degudament purgats, moltas injusticias reparadas.—Se deu felicitar als editors Srs. Montaner y Simón per haver enriquit son catálech ab una obra tan interessant editada ab verdader gust tipográfic y enriquida ademés ab una ilustració profusa y adequada la text que reproduheix retratos histórichs, vistas y monuments d' América espanyola.

Altras produccions rebudas:

FLORES SILVESTRES.—*Articulos y poesias* por ALEJANDRO BENISIA.—Conté variats traballs correctament escrits, y la colecció va precedida de una notable composició de D. Manuel Corchado.

TAÑIDOS Y PULSACIONES.—Poesias originales de D. JOSÉ ANGUERA BASSEDAS, con un prólogo de D. Cristóbal Litrán.—Alguns dels traballs de la present colecció revelan en son autor mes condicions de pensador que de poeta.

LA VIDA AL ENCANT.—Pessa en un acte, en vers, original de D. Conrat Roure (Pau Bunyegas).—Signé estrenada ab gran éxit en la secció de la Gata del Teatro del Odeón, en los orogens del teatro catalá, y ha sigut novament editada per l' empresa del Teatro regional.

EL ÁRBOL DE GUERNICA.—Gran oleografía, molt propia pera ser enquadrada, que representa 'l símbol de las santas tradicions vascongadas, ó sigui 'l roure de Guernica alsantse davant del temple ahont los pares de la provincia avants de l' abolicó dels furs celebravan sas Assambleas, y al costat de la casa del Concell.—L' editor Don N. Miralles l' ha donat á llum ab gran satisfacció de tots los amants de las llibertats tradicionals del poble vascongat.

RATA SABIA.

LIRICH

Magnífich concert el que dona dissapte la Societat Catalana baix la direcció de Mr. Crickboom. L' ajust, lo colorit y la serietat semblan ser los distintius principals del jove mestre belga que deixá embadalit al públich filarmónich, transportantlo á las regións mes ideals en totas las pessas del programa; pero sobre tot en l' *Aria* de Bach en los *Murmurs de la Selva* y en lo preludi del ters acte del *Tristán* de Wagner. No olvidaré may mes las maravellas de una execució tan primorosa, tan irreprotxable.

Los músichs de Barcelona, cada día mes adelantats en lo camí de la perfecció, poden donarse per satisfets de contar ab la direcció de una eminencia com Mr. Crickboom, que

BUSCANT NIUS

¿Sense fer cas del bando del govern
empaytant als petits pels oms s' enfla?
No hi ha que parlar més: aquest baylet
deu ser fill del arcalde de la vila.

tan grans triunfos els promet y fa guanyarlos. L' obtingut en la inauguració dels concerts de la present temporada sigué inmens é indiscutible. Hi contribuí 'l profesorde cor-

no *inglés* Mr. Guidé que realzá lo solo del preludi wagneriá ab una execució acabadíssima, d'aquellas que obligan al públich á retenir l' alé mentres duran, exhalantse al terminar ab una tempestat de aplausos.

Deixo expressament pel final lo dir quatre mots de la sinfonia en *si bemol* que dirigida per son propi autor, monsieur Chausson de Paris, constituí tota la segona part del concert.

Suposan los inteligents qu' es un portento de ciencia musical, pero s' ha de confessar que la majoria del públich no la va entendre, y per lo que á mi respecta voto ab la majoria. Las incoherencias per científicas que siguin, lluny de agradar, marejan sobre tot si tenen un desarrollo tan considerable com el de la sinfonia en qüestió. Científicas son també las maravellosas pessas que integravan las parts primera y tercera del programa, y no obstant iquina delectació no produheixen!... Y consti que no puch creure que 'l treball de Mr. Chausson siga l'última paraula del modernisme, ja qu' entre mitj de aquell devassall de notas s' hi entrevéu la fesomia de molts coneguts, ab l'única diferència que aquest diuen las cosas claras, mentres Mr. Chausson treballa sols per espessirlas. Baix aquest concepte la *sinfonia en si bemol* podria titularse: *Salade russe*.

ROMEA

Una pessa aixerrida, ben desenvolada y ab gran abundancia de xistes de bona lley, resultá ser la titulada *El rapto de la Sabina*, original del jove Sr. Figueras Ribot. Lo públich va riure molt tributant los seus aplausos al autor y prodigantlos del mateix modo á sos principals intérpretes que sigueren la Sra. Monner y 'ls Srs. Soler y Capdevila.

Com es de rigor en l' época de las castanyas y 'ls panellets, lo mateix á Romea qu' en tots los teatros ahont funcionan companyias de vers, s' han donat algunas representacions de *D. Juan Tenorio* y de *El Nuevo Tenorio* de 'n Bartrina y l' Arús, que per lo vist, á lo menos á Barcelona, ha quedat ja de repertori.

TIVOLI

Las portas de aquest teatro s' han obert en obsequi del ilusionista Cav. Cesare Watry qu' efectua experiments y jochs de verdader mérit.

A lo menos els qu' executá últimament al *Principal* cridaren poderosament l' atenció dels aficionats á aquesta classe d' espectacles.

NOVEDATS

Després de *El baile de la condessa* y de *La Dolores*, s' ha posat en escena, com no podia de menos, lo drama de Zorrilla *D. Juan Tenorio*, ab lo magnífich decorat del Sr. Soler y Rovirosa, propi de aquest teatro.

Y de gent no 'n vulguin mes. La veritat es qu' entre 'ls *Tenorios* representats á Barcelona, 'l de Novedats se 'n ha endut la palm.

CATALUNYA

La companyia Bonazzo-Milzi forma un bon conjunt, molt apropósit per interpretar l' opereta.

Ha obtingut aplausos merescuts ab *D. Pedro de Medina*, que sigué l' obra de inauguració, y ab *I granatieri*. En una y altre las germanas Perretti, que son molt xistosas y cantan com un parell de cadeneras, y 'l Sr. Milzi, qu' es un gat dels frares que may acaba 'l bon humor, han sigut molt aplaudits.

Per lo tant, no hi ha dupte que la curta serie de funcions que ha de donar la companyia, se veurá favorescuda per l' assistencia de aqueixa numerosa part del públich aficionada á passar l' estona agradablement.

GRAN-VIA

L' interpretació del *Rigoletto* sortí molt ajustada per part del quarteto d' artistas format per las Sras. Galvani y Obiol y 'ls Srs. Carbonell y Arrigotti.

Ab posterioritat s' ha reproduhit *La Mascota*, y fins s' ha representat lo *Tenorio*... un *puchero* castellá assahonat ab una gran dóssis de formatje de Parma.

Los actors podían dir al final dirigintse al públich:
 Tant sols pel gust de compláuret hem comés aquest excés:
 si hem fet mal, públich perdona,
 que no hi tornarem may mes.

PAGINAS VIVENTS (per MARIANO FOIX.)

Mariano Foix
76

—Creguim, nena hermosa, si vol ser felís en el matrimoni, casis ab un home de certa edat y de certa experiencia, encara que sigui mitj calvo, encara que no vesteixi á l' última moda. Un home... ¡qué li diré!... Un home com ara jo...

CONCERTS POPULARS

Se donarán los diumenjes á las onze del matí á partir de demá passat en lo teatro de Novedats, baix la direcció del mestre Nicolau, que conta ab una nutrida orquesta y ab lo concurs del *Orfeo catalá*.—Lo programa del primer es es-cullidíssim.—Molt celebrarém que aqueixas audicions matutinas s' aclimatin á Barcelona, com ho están á París y á mol-tas altras capitals del extranger. A tal resultat ha de con-tribuirhi la baratura dels preus, que son realment econó-michs.

N. N. N.

LA CARETA DE CARN

¡Vés si 'm darás entenent de que no portas careta!

En lo rostre qu' ara 't veig dos ulls blaus fixats á terra 't son, per lo purs, patent de pudorosa y modesta... y tú ets molt desvergonyida y la vanitat se 't menja.

Al vol de tos divins ulls no hi há la ra'lla blavenca que com vergonyós sagell l' ardent sensualisme hi deixa.... y jo sé qu' aquesta nit en ton llit, niu d' impuresa, ni un' hora ha vagat ta carn servint á l' humana bestia.

LA FUGIDA DELS MARQUESOS

—¿Los nobles fuchen? ¡Macatxo!
¡Que partida más alevé!
Vet'aquí que ahora dirán
que sólo hi quedém la plebe.

Tos llabis bufons, pel rés qu' han sigut fets tan sols sembla; sa rojor es virginal, son somriure d' ignocencia... y jo he sentit sortir d' ells las conversas mes grolleras y han tocat mes voltas llabis per dá gust á gent obscena que pá per darte aliment y nova sanch á tas venas.

Ton hermós rostre ovalat dibuix de Murillo sembla puig com sas verges tu tens la barba de gracia plena, un cast y puríssim front y unas galtas rosadetas.... y ton front no es pur, tas galtas la vergonya no coneixen, y encar que 'l rostre 't respira bondat, amor, fé y puresa, se que 'ts dolenta, embrutida, luxuriosa y escéptica.

Ab mí no cal fingiment y, devant meu, ja pots treuret la careta de Susagna porque ja 't conech, Lucrecia!

JEPH DE JESPU.

El Sr. Estany desde que ha vist el Papa ha perdut l' oremus.

En la impossibilitat de conciliar l' índole especial de son periódich ab la séva assistencia á la missa papal, ahont es de creure que va empescarse aque-lla caricatura de la sócia

«esperant á algún fulano á vora del Vaticano»

preten desconcertarnos embestintnos ab mes furia que un *bersaglieri*, sense veure, tal es sa ceguera, que cau de bigotis sobre las dejeccions de un periódich difunt, y neo per *anyadidura*. «*El bram de la patria*» qu' en lo seu temps van ser contestadas com se mereixían.

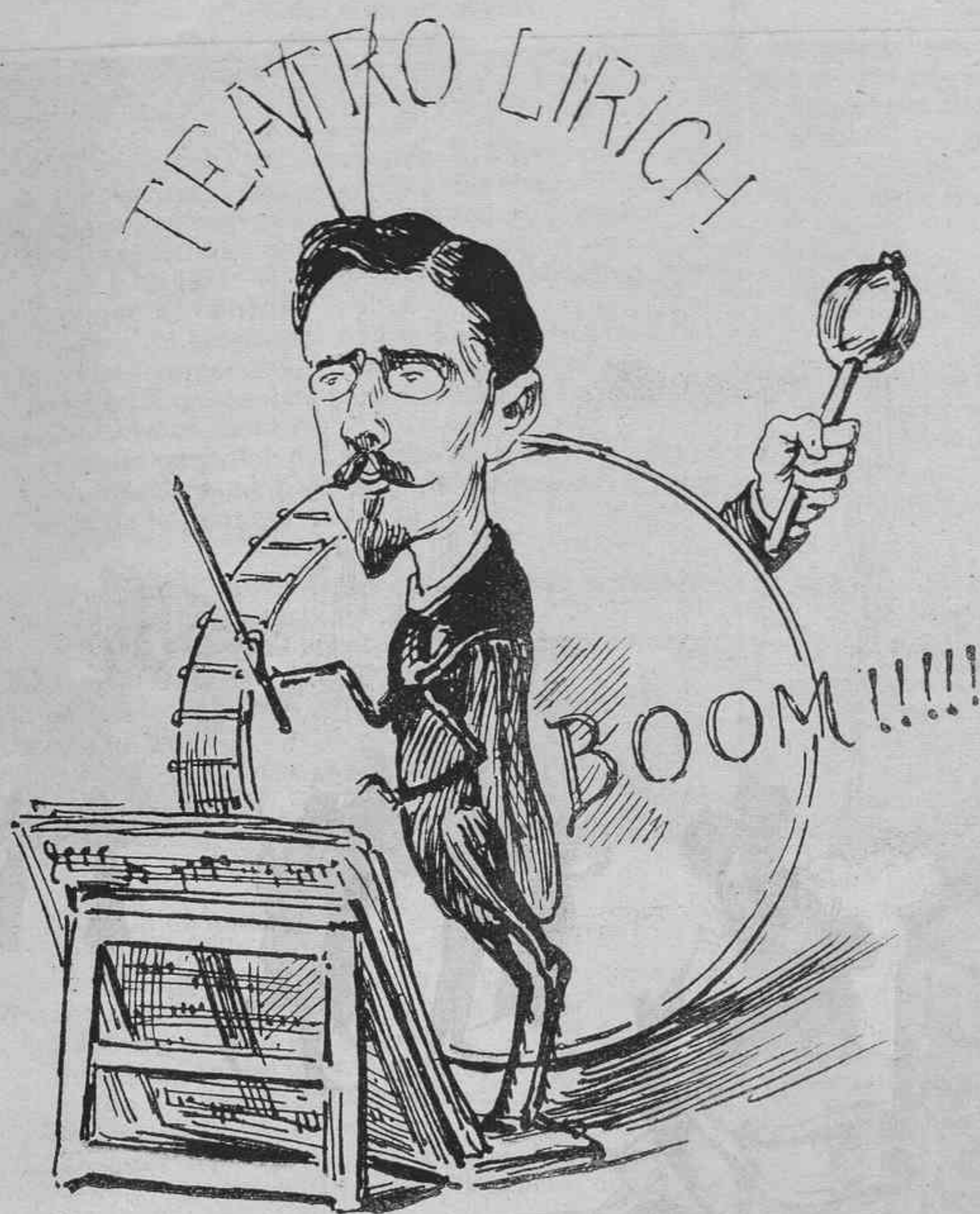
Aixís, donchs. netejis be y tórnis'n al llit; dormi de gust y cónstili que á no-saltres ens te sense cuida-do tot lo que somihi, ara y en lo successiu.

Cada vegada estich mes enamorat de 'n Lerch, l' arcalde gracienc que no vol caure.

Si á l' any 70 quan lo de las quintas tocava á soma-tent ab la famosa campana de Gracia, avuy li basta la campaneta de la presiden-cia del municipi per apo-yar los fochs á tots los seus adversaris que li dis-putan la primera vara.

Ho fa ab tant brillo, que hasta á n' en Borbón y Castellví li ha de cáure la baba.

CELEBRITATS MUSICALS

Un *paqueño* que ha fet quedar als *paqueños* com uns homes grans.

¡Tira peixet!... Si en François d' Anjou tingués la meytat de las agarraderas del ex-sabater, á horas d' ara ja sería rey de Fransa.

Ja torna á surar aquell barco de guerra que Barcelona ha de regalar al govern.

L' altre dia varen reunir-se alguns diputats provincials junt ab alguns regidors per estudiar l' assumpto y veure de quin sistema sería 'l barco que 's proposan adquirir.

Y varen optar pel tipo del *Destructor*.
Pero ¡qué mes *destructors* qu' ells mateixos!...

* *

Si volen quedar be ab poch gasto, aceptin el consell que vaig á darlos.

Déixinse de barcos blindats y otras endróninas caras, que no poden adquirir-se per falta de fondos y botin á l' aygua las arcas municipals.

En primer lloch perque no serveixen de res.

Y en segon terme perque no hi ha perill de que se 'n vajan á fons... Están tan buidas, que per forsa surarán... Y en cas de una guerra, l' enemich no tindria per ahont agafarlas.

Declaració del arcalde:

«Que 'l Marqués de Soto-feo no va dimitir per la qüestió de la unificació de la Deuda» con cuyo proyecto *estaba completamente identificado.*»

Contestació del Marqués dimitent:

«Y como quiera que no he tenido la menor intervenció en el aludido proyecto, ni he autorizado á nadie para exponer públicamente mi opinión favorable ó contraria al mismo, entiendo han incurrido, quizás involuntariamente, etc., etc.»

Es á dir: la premsa que s' ha ocupat del assumpto deu haverse equivocat. Los periódichs devían sentir malament lo que digué l' arcalde sobre 'l particular.

* *

Pero la premsa unánime ha declarat que no porta cotó fluix á las orellas, y que lo que va consignar era l' Evangelí.

Y en mitj de aquest tripijoch de l' arcalde y 'l marqués, ni 'l marqués ha dit res mes ni 'l Sr. Nadal tampoch.

Y 'l públich sense saber quins han sigut los verdaders motius de la dimissió dels dos marquesos.

A questa es la trista sort dels barcelonins.

Los regidors prou ne van de tips; pero 'l poble de Barcelona sempre 's queda en dejú.

La plassa de professora de piano de l' Escola municipal será provehida en virtut de un nou concurs, segons l' acort últim del Ajuntament.

Si 's considera qu' en lo concurs anterior, los senyors del Jurat no van saber á quina elegir, per haverse'n presentat tres ó quatre en igualtat de mérits, comensin á figurarse qu' es lo que succehirá en lo nou concurs.

S' oferirán las mateixas dificultats del altre, mes las que pugan sobrevenir cas de que 's presentin novas concurrents.

Per qué ay! costa tant repartir carabassas entre las senyoras!...

Per ben enterat *El Noticiero Universal*.

L' altre dia, al peu del retrato del distingit pianista Sr. Malats, hi continuava entre otras, las següents ratllas:

«Su breve estancia en Barcelona fué un éxito para el hombre y para el músico, y en los *momentos actuales* está causando en Madrid un verdadero suceso.»

En efecte: en *los momentos actuales* ja fa mes de quinze días que 'l pianista Sr. Malats torna á ser á París.

* *

Del mateix *Noticiero*:

«Se nos dice qu' está *si cade ó non cade* al lado

L' HIVERN A PARIS

—Mira la Lili com corra....
 —Déixala está, aquella ray!
 Rellisca deu cops al dia,
 pero caure, no cau may.

del ciclismo el simpático diputado provincial y querido amigo de todo Barcelona D. Pablo Calvell.»

¡Cuidado Pau, cuydado!

Creu, no precipitarse:
encare no has mon'tat
y volen ferte caure!

Un periódich, per demostrar l' importancia que ha adquirit el ciclisme, publica una llarga llista de las personas conegudas que van en velocípedo.

—Es inútil que negui—deya un jutje á un acusat d' una falta leve:—li presentaré deu indivídus que dirán que ho han vist.

—Jo n' hi presentaré deu mil que dirán que no ho han vist—respongué l' altre ab molta serenitat.

Per xó 'l que molts personas usin la bicicleta no proba absolutament res.

Y si un periódich publica una llista de la gent que hi va, nosaltres ne podríam publicar una molt mes llarga de la gent que no hi va.

¿Qué haurá passat en las oposicions de farmacéutichs militars efectuadas á Madrid?

Ho pregunto porque tots los opositors ¡tots enterament! han sigut carbassejats.

¡Vaya una pildora mes amarga!....

¿Es que cap d' ells ha quedat bé en los exercicis? Fins en aquest cas lo tribunal estava en lo deber d' admétrels.

Perque si han fet un pegat, ja son bons per apotecaris.

Questió de quartos.

¿Saben aquella famosa Exposició de Bellas Arts celebrada últimament al Parch, encant y esbarjo dels municipals que la guardavan y de las senyoras que allí anavan á lluhir els trajés?

Pues s' ha saldat ab déficit, y ara la comissió que 's cuyda d' aquest tinglado demana al Ajuntament quartos pera pagar el descubert.

¡Després dels diners que 'ns costa, havern'hi encare d' ategir més! ¡Ditxosa Exposició de Bellas Arts!

Vels'hi aquí un *quadro* ben trist.... que no figurava en el catálech.

El *Diluvi* entussiasmat per alguns professors dels que prenen part en los concerts del Lirich, fa menció especial de 'n Guidé «famoso *óboe* de Bruselas» y de Jamar, *el gran trompa* (sic) de Liége.

¡El gran trompa!.... ¿No es vritat que las mes de las vegadas

tos elogis ¡oh *insensat!*

mes aviat semblan *trompadas?*

Lo meu amich Esteve Sunyol, entussiasma del art musical ha emprés una briosa campanya en defensa de la música sacra dels grans mestres del sigle XVI.

Y desde las planas de *La Renaixensa* ha dirigit dos cartas eloqüents *al Excm. é Iltrm. Sr. Bisbe de Barcelona* porque la fassa tocar á las iglesias.

A pesar de lo qual, desde ara m' imagino lo que li contestará D. Jaume.

¿Saben qué?

Senzillament:—Sr. Sunyol, no m' amohini! ¿Qué per ventura no ho sab que no estich per músicas?

Dugas noticias que 's donan bofetadas:

«Ha sigut aumentat el cos de policia.»

«Menudejan d' una manera alarmant els robos de pisos.»

¡Eh!.... Y 'l cos de policia

s' ha aumentat. ¡Quí sab! ¡quí sab!

Potser lo que convindría
no es aumentá 'l *cos*; ¡el *cap!*

Un altre barco náufrech; pero aquest no es de guerra sino de pau.

Preguntan ahont ha ocorregut la catástrofe? ¡A Madrid!....

—¿Al estany del Retiro?—dirán vostés.

—No, senyors: sobre l' escenari del Teatro Real. Lo barco náufrech es *Il vascello fantasma* de Wagner.

Al públich de Madrid no li ha agradat.

*
**

En cambi, en la funció següent, va ser aplaudida ab deliri una cosa tan nova com la partitura de Rossini *Il barbiere di Seviglia*.

Está vist que 'ls filarmónichs madrilenys encare 'ls agrada que 'ls afaytin ab bacina y ab sabó de bo'a.

Sembla que la senmana que vé rebrém la visita del Nunci.

Ab qual motiu

es molt fácil que la carcunda grey
ens aixordi aclamant al papa-rey,
y que, com sempre qu' ells treuhen la *pata*,
hi haja un xich de jaleo y saragata.

¡Convertir la plata en or per medis químicis!

Tal es l' últim invent que anuncian com á cosa certa y positiva alguns periódichs dels Estats Units.

Però jo, á pesar del entussiasme dels *yankées*, confesso que no se veure las ventatjas de aquesta conversió.

Aquí á Espanya, sense saber tant de Química com per allá dalt, ja fa temps qu' hem convertit tot l' or en bitllets de Banch.

Aquesta conversió si qu' es ventatjosa.

¡Sobre tot pel Banch d' Espanya!

¡Aleluya!

L' altre día, després d' una pila de mesos que no havia succehit, van poguer juntarse á casa la Ciutat prou regidors pera celebrar sessió de primera convocatoria.

Mes com á mida prudent,
potser pel que pogués dirse,
van procurar no reunir-se
dintre del *saló de-Cent*.

Una noticia botxornosa que recullo en un periódich zaragossá:

«Jordi Becquer, fill del gran poeta, soldat á Melilla y á Cuba, malalt y pobre, 's troba albergat al hospital de Teruel, després de haver demanat caritat pels carrers.»

Vels'hi aquí una realitat mes amarga y mes trista que totas las poesias del insigne autor de las *Rimas*.

En un jutjat de instrucció.

Lo jutje pregunta á un prés:

—Cóm se diu?

—Home—respón l' interpelat—sempre 'm surt ab lo mateix. Em sembla que després de tantas vegadas de venir aquí, ja se 'n hauria de comensar á recordar!

TRAMPAS FEMENINAS

La senyora Reparada
pelada 's lleva al matí,
y finida la jornada,
de sos monyos despullada,
pelada se 'n va á dormí.

Tenint en Pasqual Murlá
ab molt llarga malaltía
á son pare, trobá un día
l' Ernest que li preguntá:
—Ton pare, 's pot sapigné
per qué sempre está malalt?—
A lo que digué en Pasqual:
—Perque may se troba bé.

BLANCH ROSER.

Diu sempre en Pere Pastrana
que te una vida arrastrada....
y es perque alguna vegada
surt á passejá ab tartana.

P. RIBA M.

—Molt extranyo senyor Comas
lo que va fer vosté ab mi
de no tornarme 'l saludo
lo dimars al dematí.

—Dispensi, soch curt de vista,
y sense 'ls lentes portar,
no veig á un ase á tres passos:
per xó no 'l vaig saludar.

JUMERA.

SOLUCIÓ

A L' INSERTAT EN L' ULTIM
NUMERO

XARADA FUNEBRÍSTICA.—*Es-ca-ti-
ma-ri-a.*

TRENCA-CAPS

XARADA

En *Hu dos* qu'es molt devot
dos-tres molt á cada instant,
y pensant lo cel guanyarne
diu que sols per la *total*
hu tres sobre sa conciencia
un dels pecats capitals.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

ANAGRAMA

Lo noy del senyor Cabot
segons diu, á la Mercé
li va veure ahí las *tot*
y diu que *total* las té.

VICENTÓ.

TRENCA-CLOSCAS

QUÉ VOLS PAGAR, ADELA?

—Sí, ARA.

Formar ab aquestas lletras deguda-
ment combinadas lo titul de una gata-
da catalana.

C. DE LA MIETA.

TERS DE SILABAS

Primera ratlla vertical y horisontal:
fruyta.—Segona: aucell.—Tercera:
animaló.

UN LLAGOSTÍ.

CONVERSA

- Senyó Eduardo, 'm vol fe 'l favor....
- Disposi y mani.
- La carta que haig d' escriure ahont te de anar?
- Home, entre tots dos ho acabém de dir.

CARBASSA Y CARBASSÓ

GEROGLIFICH COMPRIMIT

NO

R. RUTLLANT.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj 20,

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

BARCELONA Á LA VISTA

Dentro de un plazo breve aparecerá el

4.º cuaderno

de este espléndido album de fotografías, recibido con aplauso por todos los admiradores de las bellezas de nuestra capital y todas las personas de buen gusto.

1.º cuaderno (4.ª edición)	} céntimos	30	} céntimos		
2.º cuaderno (2.ª edición)				PROVINCIAS:	PROVINCIAS:
3.º cuaderno				35	35

No hay nada en este género que pueda compararse con

◆ BARCELONA Á LA VISTA ◆

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Acaba de salir á luz el tomo 47

NOVELITAS Y CUENTOS

por RAFAEL ALTAMIRA
Un elegante tomo con cubierta al cromo 2 reales.

NOVÍSIMA LEY

DE

RECLUTAMIENTO Y REEMPLAZO DEL EJÉRCITO

de 21 de Agosto de 1896.—Precio 2 reales.

NUEVA

¿QUÉ ES EL CIELO?

POR

CAMILO FLAMMARIÓN

VERSIÓN DE EDUARDO E. GARCÍA

Un tomo 8º Precio Ptas. 2'50.

Almanaque BAILLI-BAILLIERE

ó sea PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR
DE LA VIDA PRACTICA.

Un tomo 8.º encuadernado Ptas. 2, á la rústica Ptas. 1'50.

ALMANACH

DE

La Esquella de la Torratxa pera 1897

Está acabantse la impressió d' aquest popularíssim almanach, que superarà en luxo, elegancia y mérit artístich als dels anys anteriors.

Pera la bona marxa administrativa, preguém als corresponsals que fassin lo pedido d' exemplars á la major brevetat.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

ELS AMOS DE FILIPINAS

Veyent que 'l de Peña-Plata
no fa lo qu' ells s' han pensat,

mira si un parell d' *oremus*
donarán bon resultat.